

‘Die schlechteste aller Wagner-Welten’

De Duitse pers over de nieuwe Bayreuther Ring

Door Minze bij de Weg

Bayreuth is meer dan zomaar een operatheater. Het is Duitse geschiedenis, het is een familie-epos, het is een wereld op zich. Vandaar dat een première in het Festspielhaus altijd onder het vergrootglas licht. En helemaal als het om een nieuwe encensering van de *Ring* gaat. Immers, dat zijn vier premières tegelijk en die moeten als het even kan toch een paar jaar meegaan. De messen worden op voorhand geslepen.

Dat heeft regisseur Valentin Schwarz geweten en na afloop van de *Götterdämmerung*, toen het regieteam voor het eerst op het podium verscheen, gemerkt. ‘Aan het eind van de *Götterdämmerung* beleefde Bayreuth vermoedelijk zijn grootste boe-orkaan uit de geschiedenis van de Festspiele’, schreef deutschlandfunkkultur.de. En de website klassik-begeistert.de noemde de nieuwe encensering een ‘mega-flop’. Ok, we doen er nog één bij. Volgens Achgut.com was het ‘scenisch en grotendeels ook muzikaal een totale ramp’. *‘Kruder Wirrwarr ohne Beispiel’*.

Rommeltje

Kortom, het regieteam had er volgens de heren en dames recensenten een rommeltje van gemaakt. Laten we even inzoomen op die kritiek. Wat was het probleem? Toch niet dat regisseur Schwarz er een Netflix-serie van wilde maken. De *Ring* naar het heden halen is immers zo vaak gebeurd. De grootste gemene deler van de kritiek lijkt te zijn dat de regie enerzijds de toehoorder overlaadt met grote en kleine vondsten en dat anderzijds de grote lijn van het verhaal verloren gaat. Volgens Onlinemerker.com komt dat ‘door een groot gebrek aan ervaring met opvoeringen en daarmee ook aan waardering van de verschillende stijlen en manieren van interpretatie van de laatste vijftig jaar, niet alleen in Bayreuth’. In gewoon Nederlands: het zijn beginners die niet weten wat ze doen. De kritiek van Merkur.de sluit daarbij aan. Die noemt de encensering alleen ‘oppervlakkig gezien interessant’. En: ‘De extra lagen die hij aanbrengt zijn op de zwakste momenten nep.’

Nooit saai

De Beierse zender br-klassik.de zond alle delen van de *Ring* via de radio uit en bericht al sinds jaar en dag over de Festspiele. Daar stond de behoefte om af te kraken beslist niet op de eerste plaats. Vandaar dat een van de besprekingen positief begon. ‘Allereerst een paar dingen die voor de encensering van Valentin Schwarz spreken. Het belangrijkste: het is nooit saai. Valentin Schwarz vertelt doorlopend scenische anekdotes, kleine verhaaltjes die steeds een bepaalde twist hebben.’

Maar dan komt ook bij br-klassik.de de aap uit de mouw, die goed samenvat wat eigenlijk alle critici vinden: ‘Puzzelstuk na puzzelstuk begrijp je in ieder geval meer van de encensering. Helaas alleen niet van het stuk.’

Kortom: het is wel grappig om naar te kijken, maar blijft een oppervlakkig verhaaltje. Merkur.de beschrijft dat als volgt: ‘Rijkdom maakt slecht en kinderen kunnen ons redden’. Dat klopt, daarom schreef Wagner de *Ring*. Maar het probleem van Schwarz is: Wagner nam dit als uitgangspunt, Schwarz is dan al klaar met zijn denkwerk.’ Het gevolg is in de woorden van de recensent van ndr.de ‘dat het verhaal je grotendeels koud laat.’

Slecht gesternte

Genoeg over de regie. Wat vond de pers van de muzikale uitvoering? Allereerst moet vermeld worden dat deze *Ring* onder een slecht gesternte stond. Günther Groissböck, de oorspronkelijk beoogde Wotan, zegde vorig jaar af na de generale repetitie van de semiscenische *Walküre*. Tomas Konieczny sprong op de valreep in. De beoogde opvolger John Lundgren had dit jaar dermate grote problemen met zijn stem dat hij twee maanden voor de première afhaakte. Opnieuw was Tomas Konieczny de

redder in nood. Hij nam *Die Walküre* en *Siegfried* over. Tot overmaat van ramp kwam hij tijdens de première van *Die Walküre* ten val, doordat een stoel waarop hij neerplofte in tweeën brak. Hij bracht het tweede bedrijf nog tot een eind, maar moest in het derde bedrijf vervangen worden door Michael Kupfer-Radecky (gecast als Gunther in *Götterdämmerung*), die in de buurt was en de repetities had gevolgd. Gelukkig bleek de blessure van Konieczny mee te vallen. In *Siegfried* was hij weer van de partij.

Meister

En dan was er corona. Dirigent Pietari Inkinen liep de ziekte op de moest twee weken voor de première vervangen worden door Cornelius Meister, chef-dirigent in Stuttgart. Het was duidelijk dat de korte voorbereiding onvoldoende was voor een muzikale topuitvoering. Meister werd door de pers echter welwillend besproken, met een paar punten van kritiek. ‘Een wat meer gedifferentieerde klank zou het werk geen kwaad doen’, schreef klassik-begeestert.de.

Ook br-klassik.de miste de grote lijnen, maar was toch niet ontevreden: ‘Hij heeft de neiging om bepaalde details een beetje te veel in de schijnwerpers te zetten. Sommige tempowisselingen lijken willekeurig. En dan zwabbert het af en toe. Maar Meister heeft iets te zeggen. Ook al is alles nog niet rijp: het gist. En dat past eigenlijk helemaal niet zo slecht bij de encensering.’ Andere recensenten sluiten bij deze mening aan.

Traumpaar

Wat de zangers betreft was de mening unaniem: Lisa Davidsen en Klaus Florian Vogt vormden als Sieglinde en Siegmund het gouden koppel van deze *Ring*. Klassik-begeestert.de vatte dat eenvoudig samen: ‘Lise Davidsen en Klaus Florian Vogt zijn een droompaar’ en ‘zijn als Wälsungen-tweeling eenvoudig niet te overtreffen.’

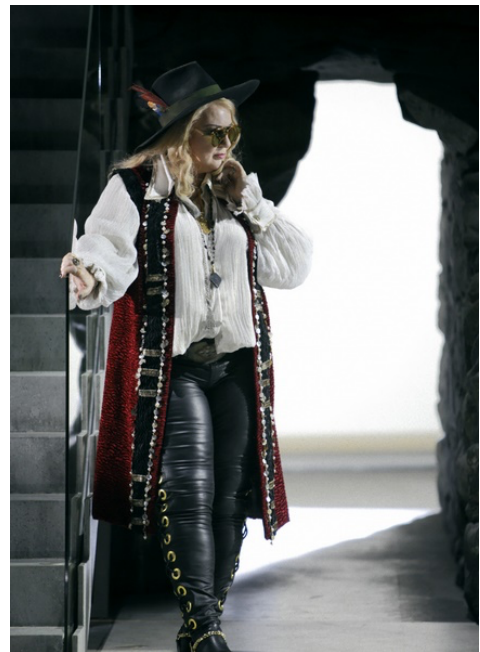
Naast hen werd tenor Andreas Schager het meest gevierd. Als Siegfried was hij meer dan overtuigend. In de woorden van br-klassik.de: ‘Andreas Schager als Siegfried heeft bijna oneindige reserves. Schager zet kracht, zet nog meer kracht en vindt dat niet erg. Zeer indrukwekkend - je accepteert dat de zachtere kant van de held, die er in ieder geval bij Wagner ook zijn, wat onderbelicht blijft.’ Onlinemerker.de: ‘Hij haalt alles uit Siegfried wat erin zit.’

Tegenvaller

Er was ook een tegenvaller. Alle media schreven dat Iréne Theorin beter niet voor de rol van Brünnhilde gecast had kunnen worden. Ze leek aan het eind van haar carrière als de super-Walküre te zijn. In de woorden van br-klassik.de: ‘Iréne Theorin als Brünnhilde heeft een ongecontroleerd vibrato dat haar intonatieproblemen niet maskeert. Je verstaat nauwelijks een woord van de tekst. Luid en gepassioneerd is niet genoeg.’

En de rest van de zangers? Goed tot redelijk was de algemene opinie al lopen de mening per zanger soms sterk uiteen. Zo vond het blad *Das Opernglas* dat Konieczny (Wotan/Wanderer) zwaktes toonde, terwijl onlinemerker.de hem prees als ‘opnieuw heel goed’. Ook over de Nederlandse tenor Arnold Bezuyen (Mime) was men het allerminst eens. BR-klassik.de vindt dat hij stemproblemen ‘overspeelt met een geforceerd neerzetten van het karakter’. Maar volgens onlinemerker.com toonde hij ‘als Mime een unieke stemkunst’.

Alles samengevat: het was een *Ring* waarover veel te discussiëren viel. De Duitse pers heeft die mogelijkheid bepaald niet ongebruikt gelaten.

Iréne Theorin als Brünnhilde in een wel heel strakke leren broek
(©Bayreuther Festspiele/Enrico Nawrath)